

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Departementaal vertrouwelijk

Duiding Maatschappelijke impact COVID-19 (nr.20)

Maandag 8 februari 2021

Geactualiseerd tot maandag 09.30 uur

**Kerneenheid
Analyse**

Duiding

- De opmerking van vaccinfabrikant Pfizer over vaccinatiebewijzen is wezenlijk: zolang niet zeker is of gevaccineerden het virus kunnen verspreiden, moeten ook gevaccineerden zich aan de maatregelen houden. Oproepen om vaccinatiebewijzen geven blijk van de veronderstelling dat het leven voor gevaccineerden weer gewoon zijn gang kan gaan. Onduidelijke communicatie hierover kan leiden tot verlies van draagvlak voor de coronamaatregelen, maar ook tot meer besmettingen als gevaccineerden zich niet aan de maatregelen houden doordat ze zelf minder risico lopen of zich daar niet van bewust zijn.
- De openbare ordeverstoringen van eind januari ten spijt, zijn de fysieke uitingen van maatschappelijk ongenoegen relatief beperkt. Ook andere actievormen kunnen echter intimiderend, bedreigend en mogelijk disruptief zijn. Bijvoorbeeld de brieven van Viruswaarheid aan scholen (overeenkomstig hun brieven aan duizenden huisartsen medio januari, zie Duiding Maatschappelijke impact COVID-19 nr. 17) of intimiderende telefoontjes van complotdenkers naar het UMCG. Het kan het ertoe leiden dat betrokken personen minder vrijelijk hun ambt of beroep kunnen uitvoeren.
- Over het algemeen blijft er draagvlak voor het overheidsbeleid, maar problemen met sneltesten in het onderwijs, zorgen over vaccinatieprocedures bij ouderen, recente onthullingen rond de aankoop van sneltesten, de privacy-problemen bij de GGD, het vaccinatiebeleid, onduidelijkheid over vaccinatiecijfers en een gebrek aan perspectief dragen bij aan het ongenoegen over de aanpak. Het verlengen van beperkende maatregelen terwijl de cijfers dalen en het urgentiebesef afneemt, kan hier tevens aan bijdragen. De besmettelijkere varianten zijn voornamelijk nog niet tastbaar.

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- De coronamaatregelen werden zondag tijdens de sneeuwpret goed nageleefd, aldus het Veiligheidsberaad.
- De vaccinatiebereidheid stijgt sinds medio november jl. onder alle leeftijdsgroepen.
- Een ruime meerderheid van de werknemers die niet thuis kan werken is bang voor besmetting op de werkvloer, blijkt uit onderzoek van vakbonden FNV en CNV. 65% van de FNV-leden en 71% van de CNV-leden zegt deze angst te hebben. Werkgevers zouden de coronamaatregelen onvoldoende in acht nemen.
- Het vaccineren van ouderen is logistiek niet goed geregeld, zegt seniorenbond ANBO.
- Opnieuw geluiden van professionals in de zorg die zich zorgen maken over gezondheidsschade door het coronabeleid. Het hoofd van de IC van Amsterdam UMC zegt dat door de fixatie op de coronazorg andere zorg ondergesneeuwd raakt, met oplopende wachtlijsten, operaties die niet doorgaan en diagnoses die niet gesteld worden tot gevolg.
- De schadelijke maatschappelijke gevolgen van het coronabeleid voor met name kinderen en jongeren is een terugkerend thema in de media. Diverse instellingen en sectoren spreken telkens hun zorgen uit dat deze gevolgen te weinig in de besluitvorming worden meegewogen. Het Nationaal Centrum Preventie Stress en Burn-Out (NCPSB) becijfert dat 82% van de jongeren het gevaar loopt een burn-out te krijgen.
- Instellingen en bedrijven hebben volgens de wet de vrijheid om een vaccinatiebewijs te vragen bij de toegang tot voorzieningen, aldus de Gezondheidsraad. Partijen moeten daarbij wel altijd een afweging van belangen maken, en zijn gebonden aan bepaalde verboden als uitsluiting, discriminatie of schending van privacyregels. Afgelopen december bleek uit onderzoek van TU Delft dat driekwart van de Nederlanders vóór een vaccinatiebewijs is waarmee mensen toegang kunnen krijgen tot bijvoorbeeld kroegen, festivals en voetbalwedstrijden.
- Het landelijk aanbod van sneltesten moet sneller voor leraren beschikbaar komen, vinden onderwijsbonden. Ze pleiten voor meer doortastendheid bij het inzetten van de reeds aanwezige capaciteit. Terwijl de basisscholen maandag 8 februari 2021 opengaan, wordt dan slechts op enkele schoollocaties met (pilots voor) sneltesten gestart. Volgens [redacted] wordt snelle implementatie van de enorme testcapaciteit tegengehouden door onnodige regelgeving. 5.1.2e
- Drie van de bijna duizend basisschoolbesturen in Nederland hebben aan de Inspectie van het Onderwijs laten weten maandag niet open te gaan voor fysiek onderwijs. Ook de PO-Raad gaat er vanuit dat het overgrote deel van de basisscholen maandag de deuren opent. Scholen worstelen hoofdzakelijk met de praktische uitvoerbaarheid van de nieuwe regels. De ruim dertig basisscholen (koepel Lowys Porquin) in de regio Bergen op Zoom die zeiden dicht te blijven omdat ze er niet gerust op waren, gaan onder druk van de inspectie toch open. Een deel basisscholen blijft maandag waarschijnlijk nog dicht vanwege het winterse weer.
- Een aantal burgemeesters heeft twijfels over de aankomende Tweede Kamerverkiezingen op 15, 16 en 17 maart vanwege de nieuwste prognoses van RIVM die sterk oplopende besmettingscijfers voorspellen. Ze vrezen dat de verkiezingen uitgroeien tot een *superspreader-event* met ook nog eens een lagere opkomst doordat kiezers uit angst of vanwege klachten wegblijven. Anderen (de Nationale Ombudsman, het

Nederlandsen Juristen Comité voor de Mensenrechten en een aantal Kamerfracties) vinden dat het briefstemrecht als veiligheidsmaatregel verruimd moet worden van 70-plussers naar alle kwetsbare groepen.

- Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is zwaar ontstemd over de bijgestelde routekaart: 'een doodvonnis voor het merendeel van de horeca'. Clubs & discotheken zijn volgens KHN feitelijk failliet verklaard. KHN focust zich nu op een 'fatsoenlijk heropeningsplan en een structurele verbetering van de routekaart'.
- FvD-leider Thierry Baudet negeerde afgelopen weekend bij een politieke manifestatie in Apeldoorn publiekelijk de coronamaatregelen door mensen op straat de hand te schudden en met hen op de foto te gaan zonder daarbij de anderhalve meter afstand te houden. Voor deze manifestatie was vooraf als voorwaarde gesteld hij zich wél aan de maatregelen zou houden. Op verzoek van de burgemeester van Apeldoorn heeft de politie een rapport opgesteld en deze aan NCTV toegezonden.

Maatschappelijk ongenoegen

- In het weekend waren er in diverse steden (onaangekondigde) demonstraties tegen het coronabeleid (Maastricht, Amsterdam, Oegstgeest). In Maastricht (opkomst 150 tot 200 personen) werd de rustige demonstratie beëindigd door politie en ME vanwege het niet naleven van de coronamaatregelen. Er volgden vier arrestaties; Amsterdam (circa 100 personen) kende ook een rustig verloop. Vrijdagavond, vóór ingang van avondklok, waren er onaangekondigde fakkeloptochten in Tilburg (opkomst circa 80, rustig verloop) en Woudrichem, als protest tegen de coronamaatregelen.
- Relschoppers hebben van 'tientallen' agenten gegevens op sociale media gezet, zegt justitieminister Ferd Grapperhaus in het AD. Op deze manier worden de politiemannen en -vrouwen geïntimideerd. Het gaat om politiemensen die optraden tijdens de recente avondklokrellen.
- Viruswaarheid doet onderzoek naar de effectiviteit van de PCR-test. Daartoe zoekt het initiatief mensen die recentelijk positief testen. Viruswaarheid schrijft op haar sociale media pagina's dat de PCR-test een instrument is dat op 'een frauduleuze manier wordt ingezet' en wil dat middels eigen onderzoek aantonen.
- Viruswaarheid spant een kort geding aan tegen de avondklok. Het initiatief schrijft dat de Nederlandse regering met het uitroepen van een beperkte noodtoestand zich verder begeeft op het pad van een totalitaire staat. Eerder spande Viruswaarheid kort gedingen aan over onder meer de rechtmatigheid van de coronamaatregelen, een tijdelijke mondkapjesplicht, het gebruik van de PCR-test en de overheidscommunicatie over COVID-19.
- Het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) is vorige week telefonisch belaagd door tegenstanders van de coronamaatregelen. Virusactivisten en complotdenkers deelden op sociale media oproepen om te bellen naar het UMCG en specialisten daar werkzaam. Aanleiding is het bericht dat er vier bedden beschikbaar zijn gesteld voor gedwongen opname. De bellers waren 'dreigend, beledigend en zeer intimiderend', inclusief referenties naar nazi-Duitsland, aldus een woordvoerder.
- Op sociale media wordt de brief gedeeld die Viruswaarheid naar schooldirecteuren heeft gestuurd. De brief wordt gezien als intimiderend en bedreigend; een directeur van een basisschool in Boxtel overweegt aangifte te doen. De brief gaat over artikelen in de grondwet, de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst en strafrechtelijke vervolging. Viruswaarheid wijst op de mogelijkheid van een veroordeling door de rechter wegens discriminatie en aansprakelijkheidsstelling voor lichamelijke en geestelijke schade. [REDACTED] tweet dat 'Potentiële kindermishandelaars' op de hoogte zijn gesteld 'van hun mogelijk strafbare gedrag', met 5.1.2e verwijzing naar de brief. Viruswaarheid biedt op haar website modelbrieven aan.
- Zowel virusactivisten als complotdenkers hebben deze dagen veel aandacht voor de aangekondigde maatregelen om kinderen te testen op scholen. Verschillende initiatieven startten online petitie van kondigden online protestacties aan (waaronder een 'hashtagactie'). Initiatiefnemers zijn bang dat de gezondheid van kinderen met het uitvoeren van testen bij verdenking van besmetting 'nodeloos geschaad' wordt.
- Net als in oktober circuleren er oproepen op sociale media om leden van de Eerste Kamer via e-mail te benaderen. Inzet is een nieuw wetsvoorstel waarover eind februari gestemd gaat worden en dat gaat over de bevoegdheden van de politie. Tegenstanders vrezen dat de politie daardoor fors ruimere bevoegdheden krijgt om geweldsmiddelen in te zetten.
- Deze week was korte tijd de hashtag #Stop [REDACTED] trending op Twitter in het Nederlandse taalgebied. 5.1.2e Hierin wordt onder andere het Openbaar Ministerie opgeroepen om Engel te vervolgen.

Maatschappelijke ontwrichting

- Journalisten (diverse media) krijgen vaker beveiligers mee naar protesten en rellen. In januari zijn bij platform PersVeilig 39 keer meldingen binnengekomen van bedreigingen, intimidaties en mishandeling; dat is bijna een derde deel van het aantal meldingen in heel 2020 (141). Eerder ontstond al ophef over andere beschermende maatregelen zoals het minder zichtbaar laten zijn van journalisten (logo's van NOS-straalwagens halen, geen herkenbare plofkap op microfoon, etc).
- Vanwege het winterse weer ('code rood') werd afgelopen zondag nergens gevaccineerd en vrijwel nergens getest. In totaal moeten 40.000 mensen een nieuwe afspraak maken. De GGD wil maandag alle de test- en vaccinatielocaties heropenen.